

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

17 iulie 2018

mun.Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte Nicolae Gordilă,

Judecători Elena Covalenco, Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun,

judecând, fără citarea părților, recursurile ordinare, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 13 martie 2018, declarate de către procurorul în Procuratura de circumscriptie Cahul, Cebotari Vitali și partea vătămată Calistru Marin, în cauza penală în privința inculpatului

Toporaș Maxim XXX, născut la
XXX, originar și domiciliat în
XXX.

Termenul examinării cauzei:

1. Prima instanță: 14.03.2016 - 25.07.2017;
2. Instanța de apel: 20.11.2017 - 13.03.2018;
3. Instanța de recurs: 29.05.2018 - 17.07.2018.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Cahul, sediul central din 25 iulie 2017, Toporaș Maxim a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.349 alin.(1¹) Cod penal la amendă în mărime de 500 unități convenționale.

Acțiunea civilă a fost admisă parțial fiind dispusă încasarea de la Toporaș Maxim în beneficiul lui Calistru Marin a prejudiciului moral în mărime de 2000 lei și a cheltuielilor judiciare în mărime de 3000 lei.

Cererea procurorului privind încasarea cheltuielilor judiciare în beneficiul statului a fost respinsă ca neîntemeiată.

2. Potrivit sentinței s-a constatat că Toporaș Maxim, la 24 februarie 2016, ora 12.00, aflându-se în biroul de serviciu nr.310, în care Calistru Marin, fiind persoană cu funcție de răspundere, care își exercita atribuțiile sale de serviciu în calitate de comandant al Batalionului de Patrulare Sud, cu sediul în str.Dunării 9, or.Cahul, l-a numit pe Calistru Marin cu cuvinte necenzurate, amenințându-l cu vătămarea integrității corporale și a sănătății, l-a apucat cu ambele mâini de uniforma de serviciu în regiunea pieptului și l-a îmbrâncit de mai multe ori de perete, cauzându-i suferințe fizice și leziuni corporale neînsemnate.

3. Împotriva sentinței a declarat apel avocatul P.Zamfir în numele inculpatului, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatul să fie achitat, pe motiv că lipsește fapta infracțională imputată acestuia, invocând că instanța a apreciat arbitrar probele și circumstanțele cauzei; - vinovăția inculpatului nu a fost probată; - actul de învinuire este contradictoriu și bazat pe

presupuneri; - a fost încălcat principiul prezumției nevinovăției; - ordonanța de învinuire și rechizitoriul prezintă neconcordanțe, or, în ordonanța de învinuire se menționează că M.Toporaș și-a îndreptat acțiunile infracționale împotriva lui M.Calestru, ultimul având calitatea de persoană cu funcție de răspundere, însă în rechizitoriul se menționează că acestea au fost îndreptate împotriva lui M.Calestru ca fiind o persoană care își îndeplinește datoria obștească; - la materialele cauzei lipsesc acte care ar proba statutul oficial al lui M.Calestru, atribuțiile de serviciu și alte informații relevante; - instanța neîntemeiat a constatat că partea vătămată avea calitate de persoană cu funcție de răspundere și că, la data comiterii infracțiunii imputate, îndeplinea funcția de comandant al Plutonului Cahul, Taraclia, Vulcănești, Cantemir al Batalionului de Patrulare Sud al Inspectoratului General de Poliție; - în ordonanța de punere sub învinuire se menționează că părții vătămate i-au fost cauzate suferințe fizice și leziuni corporale, iar în rechizitoriu este menționat că i-au fost cauzate doar suferințe fizice; - declarațiile părții vătămate despre loviturile ce i-au fost aplicate de inculpat și constatările raportului de expertiză medico-legală nr.122 din 25.02.2016 sunt contradictorii; - concluziile instanței, precum că leziunile corporale constatate la partea vătămată prin raportul de expertiză medico-legală nr.125 din 24.02.2016, au fost provocate în urma imobilizării acestuia nu au la origine nicio circumstanță factologică, precum nici suport juridic; - instanța nu a luat în considerare că declarațiile martorilor A.Armanu, D.Suvac, E.Chistru sunt contradictorii, că respectivii sunt sau subalternii părții vătămate, sau activează în același local; - instanța greșit a reținut intenția inculpatului, or, acesta a venit în biroul părții vătămate dorind să conteste procesul-verbal cu privire la contravenție, solicitând eliberarea tuturor actelor necesare în acest sens; - potrivit ordonanței procurorului adjunct al Procurorului raionului Cahul din 16.05.2016 a fost anulată ordonanța de refuz în începerea urmăririi penale din 16.03.2016 și a fost dispusă începerea urmăririi penale pe semnele calificative ale infracțiunii prevăzută de art.166¹ alin.(2) lit.c) Cod penal pe faptul maltratării lui M.Toporaș de către colaboratorii de poliție.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 13 martie 2018, apelul declarat de către avocatul P.Zamfir în numele inculpatului a fost admis, casată total sentința, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care M.Toporaș a fost achitat de sub învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute de art.349 alin.(1¹) Cod penal, pe motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii, iar acțiunea civilă formulată de M.Calestru a fost lăsată fără examinare.

În motivarea acestei soluții instanța de apel a indicat că prima instanță nu a dat deplină eficiență prevederilor art.101 Cod de procedură penală și nu a apreciat probele din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor și eronat a ajuns la concluzia privind vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii imputate.

Complementar instanța de apel a subliniat că, la adoptarea sentinței, prima instanță nu a respectat prevederile art.385 alin.(1) pct.1)-3) Cod de procedură penală.

Astfel, făcând încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, instanța nu a

demonstrat scopul comiterii infracțiunii ce afectează latura subiectivă a infracțiunii. Or, învinuirea formulată de către procuror nu corespunde în totalitate conținutului normei prevăzute la art.349 alin.(1¹) Cod penal și nu corespunde în totalitate faptelor constatate a fi săvârșite de către inculpat.

În acest sens, instanța de apel a explicat că prima instanță a ajuns la concluzia că calificativul „*în scopul sistării activității de serviciu ori schimbării caracterului în interesul celui care aplică violență*” poate fi aplicat doar în cazul în care inculpatului i-ar fi fost incriminată nimicirea bunurilor. Or, potrivit conținutului normei legale, sintagma „*fie nimicirea bunurilor acestora în scopul sistării activității lor de serviciu ori schimbării caracterului ei în interesul celui care aplică violența sau altei persoane*”, nu este despărțită prin virgulă și respectiv, este privită în ansamblu și condiționată de acțiunea de nimicire a bunurilor. În context, prima instanță a constatat că inculpatul a comis infracțiunea incriminată, prevăzută de art.349 alin.(1¹) Cod penal, însă în acțiunile acestuia fiind prezente doar semnele calificative - aplicarea violenței nepericuloase pentru sănătate față de persoana cu funcție de răspundere.

Considerând-o drept o concluzie eronată, instanța de apel a precizat că, în cazul aplicării violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate față de persoana cu funcție de răspundere, așa cum s-a constatat în speță, scopul infracțiunii este unul special - sistarea activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere, ori al schimbării caracterului activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere în interesul celui ce amenință sau al altei persoane. Respectiv, în situația aplicării violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate față de persoana cu funcție de răspundere este important ca fapta să fie săvârșită anume în timpul exercitării de către persoana cu funcție de răspundere a atribuțiilor sale de serviciu, și anume în scopul sistării activității de serviciu a acesteia, sau cu scopul schimbării caracterului activității de serviciu a persoanei în interesul celui ce amenință sau al altei persoane. În situația în care acest scop lipsește, alin.(1¹) al art.349 Cod penal, nu poate fi reținut la calificare.

Instanța de apel a indicat că, contrar celor enunțate mai sus, prima instanță nu a determinat scopul săvârșirii infracțiunii incriminate, nefiind îndeplinită latura subiectivă a cestei infracțiuni. Mai mult, deși prima instanță a constatat că în speță nu poate fi reținut semnul calificativ al infracțiunii respective ce determină latura subiectivă și anume, „*în scopul sistării activității de serviciu ori schimbării caracterului ei în interesul celui care aplică violența*”, totuși l-a condamnat pe inculpat în baza art.349 alin.(1¹) Cod penal.

Având în vedere că procurorul nu a contestat sentința, fiind de acord cu soluția primei instanțe și ținând cont de prevederile art.410 alin.(1) Cod de procedură penală, potrivit căruia instanța de apel, soluționând cauza, nu poate crea o situație mai gravă pentru persoana care a declarat apel, instanța de apel a precizat că, deși în acțiunile inculpatului persistă unele elemente ilegale prevăzute de legea penală, nu se va pronunța asupra lor.

5. Împotriva deciziei instanței de apel au declarat recursuri ordinare:

- procurorul care, invocând temeiul prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia și menținerea sentinței, pe motiv că

hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția; - instanța a apreciat arbitrar probele și circumstanțele cauzei; - vinovăția inculpatului este cert dovedită prin cumulul de probe administrate de organul de urmărire penală; - deși instanța de apel a constatat că în acțiunile inculpatului persistă unele elemente ilegale prevăzute de legea penală, nu a indicat care anume infracțiune a fost comisă de inculpat; - contrar celor alegate de instanța de apel, prima instanță a ținut cont de delimitarea făcută de legiuitor, cea dintre persoană cu funcție de răspundere și persoană care îndeplinește o datorie obștească;

- partea vătămată M.Calistru care, invocând temeiul prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia și menținerea sentinței, pe motiv că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția; - deși instanța de apel a constatat că în acțiunile inculpatului persistă unele elemente ilegale prevăzute de legea penală, nu a indicat care anume infracțiune a fost comisă de inculpat, încălcând prevederile art.113 Cod penal, care stipulează că instanța este obligată să verifice dacă fapta întrunește elementele infracțiunii și de care anume lege penală este prevăzută ea; - instanța a apreciat arbitrar probele și circumstanțele cauzei, vinovăția inculpatului fiind dovedită prin cumulul de probe administrate de organul de urmărire penală; - în contextul în care instanța de apel l-a achitat pe M.Toporaș de sub învinuirea de comiterea infracțiunii imputate, a refuzat să se pronunțe asupra acțiunii civile, prin ce i-a fost lezat dreptul de a-i fi reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune.

6. Judecând recursurile ordinare declarate de către procuror și partea vătămată M.Calistru în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, ținând cont de opinia inculpatului M.Toporaș expusă în referință, prin care se solicită declararea inadmisibilității recursurilor ordinare, Colegiul penal consideră că recursurile urmează a fi admise din următoarele considerente.

Conform art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond, fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit art.417 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției.

Complementar, în virtutea prevederilor art.413 alin.(1) și 385 alin.(1) pct.3), 5) Cod de procedură penală, la adoptarea hotărârii judecătorești, instanța soluționează chestiunea dacă fapta întrunește elementele infracțiunii și dacă da, de care anume lege penală este prevăzută ea, precum și dacă inculpatul trebuie să fie pedepsit de infracțiunea săvârșită.

Conform art.394 alin.(3) pct.1) și 2) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de achitare trebuie să cuprindă: 1) indicarea învinuirii (potrivit ordonanței de punere sub învinuire și rechizitoriului) pe baza căreia cauza în privința învinuitului a fost trimisă în judecată; 2) descrierea circumstanțelor cauzei constatate de instanța de judecată și enunțarea temeiurilor pentru achitarea

inculpatului, cu indicarea motivelor pentru care instanța respinge probele aduse în sprijinul acuzării.

Nu se admite introducerea în sentința de achitare a unor formulări ce ar pune la îndoială nevinovăția celui achitat.

În speță, Colegiul penal sesizează că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate de instanța de apel la judecarea cauzei în ordine de apel.

Astfel că, examinând apelul declarat de către avocatul P.Zamfir în numele inculpatului, împotriva sentinței de condamnare a acestuia în baza art.349 alin.(1¹) Cod penal, instanța de apel a considerat că vinovăția inculpatului de comiterea infracțiunii imputate nu este probată. Or, prima instanță la condamnat pe M.Toporaș pentru comiterea infracțiunii pre-citate, fără ca acțiunile acestuia să cumuleze elementele constitutive ale infracțiunii, și anume scopul săvârșirii faptei infracționale imputate, precizând că, în situația aplicării violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate față de persoana cu funcție de răspundere este important ca fapta să fie săvârșită anume în timpul exercitării de către persoana cu funcție de răspundere a atribuțiilor sale de serviciu, și anume în scopul sistării activității de serviciu a acesteia, sau cu scopul schimbării caracterului activității de serviciu a persoanei în interesul celui ce amenință sau al altei persoane.

Consecvent, instanța de apel a indicat că în *acțiunile inculpatului persistă unele elemente ilegale prevăzute de legea penală*, însă având în vedere prevederile art.410 alin.(1) Cod de procedură penală a evitat să se pronunțe asupra lor.

În contextul celor expuse, instanța de recurs precizează că soluționarea chestiunii prevăzute de norma menționată nu duce în mod categoric la încălcarea prevederilor art.410 Cod de procedură penală.

Totodată, Colegiul constată că, instanța de apel, ajungând la concluzia că inculpatul M.Toporaș urmează a fi achitat, nu a respectat prevederile art.394 alin.(3) Cod de procedură penală, iar indicarea în hotărâre a faptului că „*în acțiunile inculpatului persistă unele elemente ilegale prevăzute de legea penală*”, în condițiile normelor expuse *supra*, este insuficientă pentru a considera că instanța a pronunțat o hotărâre motivată, în conformitate cu prevederile art.417 Cod de procedură penală, or, obligația instanței de a-și motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil, prevăzut de art.6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale. Mai mult, instanța de apel nu a ținut cont că potrivit prevederilor legale *nu se admite introducerea în sentința de achitare a unor formulări ce ar pune la îndoială nevinovăția celui achitat*.

În concluzie, Colegiul penal constată că instanța de apel nu și-a motivat soluția adoptată în conformitate cu dispozițiile legale, prin ce a admis eroarea de drept prevăzută de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală.

Potrivit art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, ea casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel.

Având în vedere că eroarea de drept menționată nu poate fi corectată de către instanța de recurs, decizia instanței de apel în respectiva cauză urmează a fi casată, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se pronunțe la modul cuvenit și în strictă conformitate cu prevederile legale asupra motivelor esențiale invocate în cererea de apel și recurs, nominalizate și în prezenta decizie, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să verifice și să aprecieze profund probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea apreciere cuvenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să analizeze la modul cuvenit prezența sau lipsa elementelor infracțiunilor imputate, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei, să-și argumenteze clar concluziile, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să respecte prevederile art.394, 414 Cod de procedură penală și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Cebotari Vitali și partea vătămată Calistru Marin, casează total decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 13 martie 2018 și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de atac, pronunțată integral la 15 august 2018.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Elena Covalenco

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun